

LA SOBIRANIA ALIMENTÀRIA COM A PART DE LA TRANSICIÓ AGROECOLÒGICA: ELS CONSELLS DE POLÍTICA ALIMENTÀRIA D'ABAST LOCAL

(Reflexions i propostes)

atmosterra
LLAURANT EL CEL,
RECARBONITZANT EL SÒL

Preparat per La Coordinadora-Sectorial de cooperatives de persones
consumidores de productes ecològics

Per encàrrec d'Atmosterra

Presentació

- **Sistema alimentari convencional i transició Agroecològica: el paper de la Sobirania Alimentària des del món local.**

En aquest desafiament, els comuns alimentaris adquireixen actualitat com a alternativa de governança i control social d'aquells elements estructurals i estratègics en l'alimentació de les nostres ciutats, per garantir la inclusió de tota la població.¹

En general, les soluciones utilitzades fins ara han traslladat els problemes subjacents –així com els devastadors costos que generen– a las futures generacions y a altres regions del món.²

- **De la Sobirania Alimentària com a dret col·lectiu i espai de reivindicació, a la seva materialització com una eina destacada al servei de la transformació conjunta del sistema alimentari: els Plans Estratègics Alimentaris a nivell local o territorial.**

D'altra banda, l'accés universal a una alimentació de qualitat avui dia no està garantida, com així ho demostren els més de 820 milions de persones que segons la FAO pateixen gana i malnutrició, a la qual cosa es suma el creixent sobrepès i obesitat en nens i adults d'entorns urbans (Escribano 2021, 120).

¹ Sergi Escribano Ruíz, "COMUNES ALIMENTARIOS: UNA OPORTUNIDAD PARA LA TERRITORIALIZACIÓN DE LOS SISTEMAS ALIMENTARIOS URBANOS", en *CÓDIGOS COMUNES URBANOS: HERRAMIENTAS PARA EL DEVENIR-COMÚN DE LAS CIUDADES*, ed. Ana Méndez de Andrés, David Hamou, Marco Aparicio (Barcelona: Icaria Editorial, 2021)

² Olivier de Schutter et al, "HACIA UNA POLÍTICA ALIMENTARIA COMÚN PARA LA UNIÓN EUROPEA", IPESFood, 2019

Les polítiques de sobirania alimentària aplicades a entorns urbans constitueixen palanques amb què edificar ponts que superin la frontera camp-ciutat. Les ciutats no poden continuar vivint desconnectades del medi físic que habiten i necessiten desenvolupar nous sistemes alimentaris urbans capaços de recuperar les relacions amb el territori que els proveeix de recursos bàsics fonamentals per a la vida com són l'aire, l'aigua i els aliments. (Escribano 2021, 122-123).

- **La governança dels Plans Estratègics: els Consells Alimentaris Locals com element integrador i harmonitzador de les polítiques alimentàries urbanes.**

Això es reflecteix en les deficiències fonamentals que hi ha a la governança dels sistemes alimentaris: senzillament no s'aconsegueix traduir les prioritats urgents i l'espiral de costos humans i econòmics en respostes polítiques efectives. Els sistemes alimentaris han estat en general considerats com a mercats de productes bàsics, en lloc de com a sistemes socioeconòmics que requereixen una governança democràtica en l'interès col·lectiu (De Schutter et al. 2019, 20).

El 2011, el tercer exercici de previsió del CPIA de la UE va afirmar que «la coherència entre les polítiques alimentària, energètica, mediambiental i de salut i en tots els nivells de governança són requisits necessaris per a una transició adequada cap a sistemes alimentaris sostenibles i equitatius» [traducció pròpia]; el quart informe de previsió del CPIA el 2015 va tornar a reclamar estratègies basades en els sistemes i les polítiques coherents per dirigir els sistemes alimentaris i la bioeconomia (De Schutter et al. 2019, 21).

Les polítiques que afecten els sistemes alimentaris a Europa (agricultura, comerç, seguretat alimentària, medi ambient, desenvolupament, investigació, educació, polítiques fiscals i socials, regulació del mercat, competència i moltes altres) s'han desenvolupat de manera 'ad hoc' durant molts anys. Com a resultat, els objectius i les eines per a cada política s'han multiplicat de manera confusa i ineficient (De Schutter et al. 2019, 22).

La integració de polítiques a tot el sistema alimentari és un requisit previ per enfrontar-se als reptes mundials més urgents. D'acord amb la darrera

avaluació del Grup Intergovernamental de Experts sobre el Canvi Climàtic (IPCC per les sigles en anglès), les emissions mundials de GEH han de ser nul·les al voltant del 2050 per limitar l'escalfament global a 1,5 graus i evitar els impactes més severos. L'agricultura i altres sectors exclosos dels règims de comerç de drets d'emissió hauran de ser neutres en carboni el 2030, cosa que significa que és probable que l'activitat agrària es vegi obligada a realitzar retallades importants i fins i tot pot ser que hagi de ser neutra en carboni. També es requereix una acció urgent per frenar la pèrdua de biodiversitat, la fam al món, la pobresa i els altres molts desafiaments identificats als ODS de l'ONU (De Schutter et al. 2019, 26) .

Com a exemples de consells municipals de política alimentària dins de la UE podem citar els de Malmö(Suècia), Torí (Itàlia), Cork (Irlanda), Berlín, Colònia, Dresden, Frankfurt i Friburg (Alemanya), Bordeus (França), o Gant i Lieja (Bèlgica). Al nostre país només tenim constància del Consell Municipal de la Ciutat de València.

La majoria dels sistemes alimentaris alternatius han sorgit íntegrament a partir de la mobilització de la societat civil i operen a nivell local (per exemple, la Xarxa de Transició), i això com a resposta a la frustració que generen els processos de formulació de polítiques a nivell nacional o europeu. A través de l'experimentació, aquestes iniciatives han obert pas a nous acords de governança que són més transparents, participatius i sensibles a les necessitats dels ciutadans –en concret les dels actors que han estat sistemàticament marginats en els processos de presa de decisions. Així, construir cadenes de subministrament més igualitàries passa necessàriament per incrementar el nombre i la influència dels sistemes alimentaris alternatius.